

Czerwionka-Leszczyń, 9 lipca 2026r.

Adresat:

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Prezes Rady Ministrów

Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Petycja

Wnoszący petycję:

reprezentujący: własny interes / interes publiczny

Podstawa prawna:

Działając na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, wnoszę petycję w sprawie zwiększenia decentralizacji państwa, poprawy jakości stanowienia prawa, wzmocnienia samorządu terytorialnego oraz zwiększenia przejrzystości i odpowiedzialności władz publicznych.

Przedmiot petycji:

Przedmiotem niniejszej petycji jest podjęcie przez organy państwa, mające inicjatywę ustawodawczą, prac legislacyjnych nad kompleksowym pakietem zmian ustrojowych, których celem jest zwiększenie decentralizacji państwa, wzmocnienie samorządu terytorialnego, poprawa jakości stanowienia prawa, zwiększenie przejrzystości życia publicznego, racjonalizacja funkcjonowania administracji publicznej oraz wzmocnienie odpowiedzialności osób pełniących funkcje publiczne.

Proponowane rozwiązania mają charakter systemowy i wzajemnie się uzupełniają. Ich celem jest budowa nowoczesnego, sprawnego i przejrzystego państwa, opartego na konstytucyjnych zasadach decentralizacji, pomocniczości, jawności życia publicznego, równości wobec prawa oraz efektywnego gospodarowania środkami publicznymi.

Wnoszę o podjęcie prac nad następującymi rozwiązaniami:

1. Wprowadzenie bezpośrednich wyborów marszałków województw oraz starostów.

Obecnie marszałkowie województw i starostowie są wybierani przez rady sejmików wojewódzkich i rady powiatów. W praktyce oznacza to, że o obsadzie tych stanowisk często decydują negocjacje polityczne i układy partyjne, a nie bezpośrednia wola mieszkańców.

Wnoszę o wprowadzenie powszechnych, bezpośrednich wyborów marszałków województw oraz starostów – analogicznie do obowiązujących zasad wyboru wójtów, burmistrzów i prezydentów miast.

Rozwiązanie to:

- zwiększy odpowiedzialność władz samorządowych przed mieszkańcami;
- wzmocni demokratyczną legitymację osób zarządzających województwami i powiatami;
- ograniczy wpływ partyjnych negocjacji na obsadę najważniejszych stanowisk samorządowych;
- zwiększy przejrzystość funkcjonowania samorządów.

2. Ograniczenie immunitetów osób pełniących funkcje publiczne.

Wnoszę o przeprowadzenie reformy zasad odpowiedzialności karnej parlamentarzystów oraz innych osób korzystających z immunitetów, tj. dokonanie przeglądu i racjonalizacji obowiązujących regulacji dotyczących immunitetów, przy zachowaniu gwarancji niezależności konstytucyjnych organów państwa, w szczególności posłów, senatorów oraz innych grup zawodowych objętych szczególną ochroną.

Celem reformy powinno być pozostawienie wyłącznie takiego zakresu immunitetu, który chroni niezależność wykonywania funkcji publicznych, przy jednoczesnym wyeliminowaniu możliwości unikania odpowiedzialności za czyny niezwiązane z wykonywaniem mandatu lub urzędu.

W demokratycznym państwie prawa wszyscy obywatele powinni ponosić równą odpowiedzialność za naruszenie obowiązujących przepisów. Obowiązujące rozwiązania, wymagające zgody określonych organów na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, budzą społeczne wątpliwości co do zgodności z konstytucyjną zasadą równości wobec prawa oraz osłabiają zaufanie obywateli do instytucji publicznych.

3. Wprowadzenie limitu kadencji posłów i senatorów.

Wnoszę o wprowadzenie ograniczenia liczby kadencji posłów i senatorów do maksymalnie trzech pełnych kadencji.

Podobne rozwiązania z limitem kadencji funkcjonują już wobec organów wykonawczych samorządu terytorialnego oraz urzędu Prezydenta RP i mają na celu zapewnienie okresowej wymiany osób sprawujących władzę.

Ograniczenie liczby kadencji:

- zwiększy rotację osób sprawujących mandat parlamentarny;
- ograniczy zjawisko tzw. zawodowych polityków;
- stworzy większe możliwości wejścia do parlamentu przedstawicielom samorządów, środowisk naukowych, przedsiębiorców, ekspertów oraz organizacji społecznych;
- ograniczy powstawanie wieloletnich układów politycznych i klientelistycznych;
- zwiększy konkurencyjność życia publicznego.

4. Odpartyjnienie rad nadzorczych spółek Skarbu Państwa oraz spółek samorządowych.

Wnoszę o ustawowe wprowadzenie obowiązkowych, otwartych i transparentnych konkursów na członków rad nadzorczych oraz zarządów spółek z udziałem Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego oraz przeprowadzenie przeglądu zasad funkcjonowania rad nadzorczych i odstąpienie od obowiązku ich powoływania wyłącznie w tych spółkach, w których nie jest to konieczne dla zapewnienia prawidłowego nadzoru właścicielskiego (tam gdzie to możliwe i zasadne) i pozostawienie nadzoru właścicielskiego organowi reprezentującemu właściciela, eliminując zbędne koszty i ograniczając ryzyko politycznych nominacji.

Podstawowym kryterium wyboru powinny być kwalifikacje zawodowe, doświadczenie oraz kompetencje merytoryczne. Jednocześnie należy ograniczyć możliwość obsadzania stanowisk wyłącznie z powodów politycznych lub partyjnych.

Przyczyni się to do:

- profesjonalizacji nadzoru właścicielskiego;
- zwiększenia efektywności zarządzania majątkiem publicznym;
- ograniczenia nepotyzmu i klientelizmu;
- zwiększenia zaufania obywateli do instytucji państwa.

5. Reforma finansowania partii politycznych.

Wnoszę o stopniowe ograniczenie finansowania partii politycznych z budżetu państwa oraz wprowadzenie mechanizmu dobrowolnego odpisu podatkowego, np. do wysokości 0,5% podatku należnego, jako podstawowego źródła finansowania działalności statutowej partii politycznych.

Takie rozwiązanie:

- pozostawi decyzję o finansowaniu partii obywatelom;
- zwiększy odpowiedzialność ugrupowań wobec wyborców;
- ograniczy obowiązkowe finansowanie partii przez wszystkich podatników niezależnie od ich poglądów;
- będzie sprzyjać większej aktywności obywatelskiej.

6. Likwidacja lub gruntowna reforma funduszy celowych oraz agencji państwowych pozostających poza pełną kontrolą parlamentarną.

Wnoszę o przeprowadzenie kompleksowego audytu wszystkich funduszy celowych, państwowych funduszy, agencji wykonawczych oraz innych państwowych osób prawnych i jednostek organizacyjnych dysponujących środkami publicznymi poza klasycznym budżetem państwa.

W szczególności należy rozważyć likwidację, konsolidację lub włączenie do budżetu państwa tych podmiotów, które:

- funkcjonują poza pełną kontrolą parlamentarną i standardową procedurą uchwalania i wykonywania ustawy budżetowej;
- ograniczają przejrzystość i utrudniają obywatelom ocenę rzeczywistego stanu finansów publicznych;
- dublują zadania innych instytucji i generują zbędne koszty administracyjne;
- nie zapewniają odpowiedniego poziomu kontroli parlamentarnej i społecznej.

Celem reformy powinno być zwiększenie przejrzystości finansów publicznych, uproszczenie struktury państwa oraz zapewnienie, aby wydatkowanie środków publicznych podlegało jednolitym zasadom planowania, kontroli i rozliczania. Każda złotówka środków publicznych powinna podlegać przejrzystym zasadom planowania, kontroli i rozliczania.

7. Zwiększenie udziału jednostek samorządu terytorialnego w dochodach publicznych

Wnoszę o zwiększenie udziału jednostek samorządu terytorialnego w dochodach z podatków PIT i CIT oraz ograniczenie finansowania samorządów za pomocą uznaniowych dotacji i programów rządowych na rzecz stabilnych, ustawowo gwarantowanych dochodów własnych.

Samorządy powinny dysponować przewidywalnymi i trwałymi źródłami finansowania, pozwalającymi prowadzić wieloletnią politykę rozwoju oraz realizować zadania publiczne bez nadmiernego uzależnienia od bieżących decyzji administracji rządowej.

Proponowane rozwiązanie:

- zwiększy samodzielność finansową samorządów;
- umożliwi długofalowe planowanie inwestycji;
- ograniczy uznaniowość podziału środków publicznych;
- wzmocni konstytucyjną zasadę decentralizacji państwa.

8. Przekazanie większych kompetencji samorządom.

Wnoszę o dokonanie kompleksowego przeglądu kompetencji administracji rządowej i przekazanie części zadań jednostkom samorządu terytorialnego, w szczególności samorządom województw oraz powiatom, zwłaszcza w zakresie rozwoju regionalnego, infrastruktury, transportu publicznego, ochrony zdrowia, polityki społecznej, rynku pracy oraz edukacji.

Przekazywaniu nowych kompetencji powinno każdorazowo towarzyszyć zapewnienie odpowiednich źródeł finansowania.

Reforma ta:

- przybliży podejmowanie decyzji mieszkańcom;
- zwiększy efektywność realizacji usług publicznych;
- umożliwi lepsze dostosowanie działań do lokalnych potrzeb;
- ograniczy nadmierną centralizację administracji państwowej.

9. Wprowadzenie zasady „kompetencje idą za pieniędzmi”.

Wnoszę o ustawowe wprowadzenie zasady, zgodnie z którą każde nowe zadanie przekazywane jednostkom samorządu terytorialnego będzie finansowane w pełnej wysokości ze środków publicznych przekazywanych przez państwo. Niedopuszczalne powinno być nakładanie nowych obowiązków bez jednoczesnego zapewnienia odpowiednich źródeł finansowania.

Przyjęcie tej zasady:

- ograniczy zjawisko przerzucania kosztów na samorządy;
- zwiększy stabilność finansów lokalnych;
- poprawi jakość wykonywania zadań publicznych;
- wzmocni odpowiedzialność państwa za podejmowane decyzje legislacyjne.

10. Wzmocnienie demokracji bezpośredniej i inicjatywy obywatelskiej.

Wnoszę o rozszerzenie instrumentów demokracji bezpośredniej poprzez:

- obniżenie progów wymaganych do przeprowadzenia referendum lokalnego;
- uproszczenie procedur obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej oraz inicjatywy uchwałodawczej w samorządach;
- wprowadzenie obowiązku rozpatrzenia obywatelskich projektów ustaw przez Sejm w ustawowo określonym terminie;
- umożliwienie elektronicznego zbierania podpisów pod petycjami, inicjatywami ustawodawczymi oraz innymi formami obywatelskiego udziału w procesie stanowienia prawa.

Rozwiązania te:

- zwiększą udział obywateli w życiu publicznym;
- ułatwią korzystanie z konstytucyjnych praw obywatelskich;
- przyczynią się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego;
- zwiększą przejrzystość procesu legislacyjnego.

11. Rozdzielenie funkcji członka Rady Ministrów i parlamentarzysty.

Wnoszę o wprowadzenie zakazu łączenia mandatu posła lub senatora z funkcją członka Rady Ministrów poprzez odpowiednią zmianę Konstytucji RP.

Rozwiązanie to wzmocni konstytucyjną zasadę trójpodziału władz oraz zwiększy niezależność parlamentu wobec władzy wykonawczej.

W szczególności:

- zwiększy skuteczność kontroli parlamentarnej nad rządem;
- ograniczy konflikt interesów pomiędzy funkcją ustawodawczą i wykonawczą;
- wzmocni rolę Sejmu i Senatu jako organów kontrolujących działalność Rady Ministrów;
- przyczyni się do poprawy jakości procesu legislacyjnego.

12. Zwiększenie transparentności działalności spółek z udziałem Skarbu Państwa.

Wnoszę o wprowadzenie obowiązku transmitowania oraz publikowania nagrań z posiedzeń rad nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego (z uwzględnieniem tajemnicy przedsiębiorstwa i danych osobowych zastrzeżonych przepisami prawa), a także publikowania wyników głosowań oraz protokołów z posiedzeń, z wyłączeniem informacji objętych tajemnicą przedsiębiorstwa oraz informacji prawnie chronionych.

Rozwiązanie to:

- zwiększy przejrzystość gospodarowania majątkiem publicznym;
- ograniczy ryzyko nieuzasadnionych decyzji personalnych i finansowych;
- zwiększy społeczną kontrolę nad działalnością spółek publicznych;
- wzmocni zaufanie obywateli do instytucji państwa.

13. Utworzenie jawnego rejestru spotkań przedstawicieli władzy z lobbystami.

Wnoszę o wprowadzenie obowiązku prowadzenia i publicznego udostępniania jednolitego rejestru spotkań przedstawicieli władz publicznych z lobbystami, organizacjami reprezentującymi

interesy oraz innymi podmiotami uczestniczącymi w procesie stanowienia prawa, zgodnie z rozwiązaniami funkcjonującymi w wielu państwach OECD i UE.

Rejestr powinien obejmować w szczególności informacje o:

- uczestnikach spotkania;
- dacie i miejscu spotkania;
- przedmiocie rozmów;
- projektach aktów prawnych, których spotkanie dotyczyło.

Rozwiązanie to:

- zwiększy transparentność procesu legislacyjnego;
- ograniczy ryzyko niejawnego wpływu na stanowienie prawa;
- umożliwi obywatelom kontrolę procesu podejmowania decyzji publicznych;
- wzmocni zaufanie do instytucji państwowych.

14. Wprowadzenie obowiązkowej oceny skutków obowiązywania ustaw (Ocena ex post).

Wnoszę o wprowadzenie ustawowego obowiązku przeprowadzania okresowej oceny skutków obowiązywania ustaw (tzw. oceny ex post), w szczególności po upływie 3–5 lat od dnia ich wejścia w życie. Ocena powinna obejmować analizę skuteczności osiągnięcia zakładanych celów, wpływu regulacji na obywateli, przedsiębiorców i jednostki samorządu terytorialnego, kosztów funkcjonowania przepisów oraz ich wpływu na finanse publiczne. W przypadku stwierdzenia, że dana regulacja nie realizuje zakładanych celów, generuje nadmierne koszty lub powoduje nieuzasadnione obciążenia administracyjne, właściwe organy powinny zostać zobowiązane do przedstawienia propozycji jej zmiany lub uchylecia.

Rozwiązanie to:

- zwiększy jakość stanowionego prawa;
- ograniczy liczbę nieskutecznych i nadmiernie skomplikowanych przepisów;
- poprawi racjonalność procesu legislacyjnego;
- zwiększy odpowiedzialność ustawodawcy za skutki uchwalanych regulacji;
- przyczyni się do budowy bardziej przejrzystego i efektywnego systemu prawa.

15. Ograniczenie rozproszenia administracji rządowej i przekazanie części zadań samorządom.

Wnoszę o przeprowadzenie kompleksowego przeglądu administracji rządowej w terenie, obejmującego urzędy, inspekcje, fundusze, agencje oraz inne państwowe jednostki organizacyjne wykonujące zadania o charakterze lokalnym lub regionalnym.

W szczególności należy rozważyć przekazanie jednostkom samorządu terytorialnego tych kompetencji, które mogą być skuteczniej realizowane na poziomie lokalnym lub regionalnym, a także połączenie lub likwidację jednostek dublujących swoje zadania i kompetencje – reorganizacja i racjonalizacja administracji terenowej.

Reforma powinna być przeprowadzona z poszanowaniem konstytucyjnej zasady decentralizacji władzy publicznej oraz zasady pomocniczości, zgodnie z którą zadania publiczne powinny być wykonywane możliwie najbliżej obywateli.

Rozwiązanie to:

- ograniczy nadmierne rozproszenie administracji publicznej;

- zmniejszy koszty funkcjonowania państwa;
- wyeliminuje dublowanie kompetencji pomiędzy administracją rządową i samorządową;
- zwiększy efektywność realizacji usług publicznych;
- wzmocni samorząd terytorialny jako podstawowy filar wykonywania zadań publicznych;
- przyczyni się do dalszej decentralizacji państwa i zwiększenia odpowiedzialności władz lokalnych za rozwój swoich wspólnot.

16. Deregulacja i uproszczenie obowiązujących przepisów prawa.

Wnoszę o przeprowadzenie kompleksowego przeglądu obowiązujących przepisów prawa w celu ograniczenia nadmiernej liczby regulacji, uproszczenia procedur administracyjnych oraz zmniejszenia obciążeń biurowatycznych dla obywateli, przedsiębiorców i jednostek samorządu terytorialnego.

Jednocześnie wnoszę o wprowadzenie zasady, zgodnie z którą uchwalanie nowych regulacji powinno wiązać się z obowiązkiem uchylenia lub uproszczenia obowiązujących przepisów o porównywalnym zakresie (zasada one in, one out), a w przypadku regulacji generujących istotne obciążenia administracyjne – rozważenia zastosowania zasady one in, two out.

Proces legislacyjny powinien zmierzać do tworzenia prawa prostego, przejrzystego, stabilnego oraz ograniczającego zbędne obowiązki administracyjne.

Rozwiązanie to:

- ograniczy nadmierną liczbę obowiązujących przepisów;
- zmniejszy koszty funkcjonowania administracji publicznej oraz koszty ponoszone przez obywateli i przedsiębiorców;
- zwiększy przejrzystość i stabilność systemu prawnego;
- ograniczy nadmierną biurokrację i liczbę obowiązków administracyjnych;
- poprawi jakość procesu stanowienia prawa;
- ułatwi stosowanie przepisów przez obywateli, przedsiębiorców oraz organy administracji publicznej.

17. Wzmocnienie niezależności radnych poprzez zakaz pozostawania w stosunku zatrudnienia oraz pełnienia funkcji w jednostkach organizacyjnych właściwej jednostki samorządu terytorialnego.

Wnoszę o wprowadzenie ustawowego zakazu pozostawania przez radnych gmin, powiatów i województw w stosunku pracy, stosunku służbowym lub innym stosunku zatrudnienia, a także pełnienia funkcji w urzędach, jednostkach organizacyjnych, samorządowych zakładach budżetowych, instytucjach kultury, podmiotach leczniczych, spółkach z udziałem jednostki samorządu terytorialnego oraz innych podmiotach organizacyjnie podporządkowanych jednostce samorządu terytorialnego, w której sprawują mandat.

Celem proponowanej zmiany jest zapewnienie pełnej niezależności organów stanowiących od organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego oraz wyeliminowanie sytuacji,

w których radny, wykonując funkcję kontrolną wobec organu wykonawczego, jednocześnie pozostaje od niego zależny organizacyjnie lub ekonomicznie.

Rozwiązanie to:

- wzmocni niezależność radnych w wykonywaniu mandatu;
- ograniczy ryzyko konfliktu interesów pomiędzy funkcją kontrolną, a pozostawaniem w stosunku zatrudnienia lub pełnieniem funkcji w jednostkach podległych organowi wykonawczemu;
- zwiększy skuteczność kontroli działalności organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego;
- wzmocni zaufanie mieszkańców do bezstronności i niezależności organów stanowiących;
- ograniczy możliwość wywierania wpływu na radnych poprzez zależność służbową, organizacyjną lub ekonomiczną;
- przyczyni się do wzmocnienia konstytucyjnej zasady rozdziału funkcji stanowiącej i kontrolnej od funkcji wykonawczej w samorządzie terytorialnym.

Uzasadnienie:

Silne państwo nie oznacza państwa nadmiernie scentralizowanego. Nowoczesne demokracje opierają się na zasadzie pomocniczości, decentralizacji oraz odpowiedzialności osób sprawujących władzę przed obywatelami.

Proponowane rozwiązania mają na celu:

- zwiększenie wpływu obywateli na wybór osób sprawujących najważniejsze funkcje publiczne;
- ograniczenie nadmiernych przywilejów przedstawicieli władzy;
- zwiększenie odpowiedzialności osób pełniących funkcje publiczne;
- profesjonalizację zarządzania majątkiem publicznym;
- ograniczenie wpływu interesów partyjnych na administrację publiczną;
- zwiększenie przejrzystości finansów publicznych;
- poprawy wdrażania zasady pomocniczości wynikającej z Konstytucji RP,
- stosowanie rozwiązań i doświadczeń państw OECD pokazujących, że decentralizacja, przejrzystość i ewaluacja prawa poprawiają efektywność administracji.
- wzmocnienie samorządu terytorialnego jako fundamentu demokratycznego państwa.

Przedstawione postulaty mają służyć budowie państwa bardziej przejrzystego, odpowiedzialnego i otwartego na udział obywateli, w którym władza publiczna działa zgodnie z zasadami równości wobec prawa, przejrzystości oraz odpowiedzialności za podejmowane decyzje.

Wnoszę o rozpatrzenie niniejszej petycji oraz podjęcie stosownych prac legislacyjnych prowadzących do realizacji przedstawionych postulatów.

Z wyrazami szacunku,

